

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἡ ὑπέρτρια, ἥτις ἠπόρει καὶ διὰ τὴν παρατεταμένην ἐπίσκεψιν τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου ἐνοικιαστοῦ, προέβαλε τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς ἡμικλείστου θύρας. Ἡ ἀπορία δ' αὐτῆς μετεβλήθη εἰς ἐκπληξιν, ὅταν εἶδε τὸν κύριον καθήμενον ἐν οἰκειότητι παρὰ τῇ κυρίᾳ τῆς.

— Κυρία, εἶπεν ὀλίγον προπετῶς, ἔστειλεν ὁ κύριος ποῦ εἶδε χθὲς τὸ σπίτι καὶ μὴνᾶ πῶς τὸ θέλει καὶ θεὸν νάρθη τὸ ἀπόγευμα γιὰ τὸ συμβόλαιον.

Ὁ Ἀνδρέας συνεταράχθη, ἡ Σοφία ὠχρίασε μετὰ τὴν τελευταίαν ἄδικον μομφὴν ἣν ἔρριψε κατ' αὐτῆς, ἀνεζήτει τὸ βλέμμα του ἵνα τὸν διαψεύσῃ, κ' ἐκείνος ἀνεζήτει τὸ ἐδικόν της ὅπως ζητήσῃ συγγνώμην. Τὰ βλέμματά των δισταυρῶθησαν πλήρη ἀγάπης. Ὁ Ἀνδρέας ἀνέμενε πνευστιῶν τὴν κρίσιμον ἀπάντησιν. Ἡ ὑπέρτρια, ἥτις ἐννοεῖ καὶ δὲν ἐννοεῖ, ἵστατο ἄναυδος:

— Πές, ὅτι λυποῦμαι πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ δώσω τὸ σπίτι. . . . Νὰ σοῦ πῶ, βγάλε καὶ τὸ ἐνοικιαστήριον ἀπὸ τὴν πόρτα. Θὰ τὸ κρατήσω ἐγὼ ἡ ἴδια. . . . δὲν ἐνοικιάζεται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΙΑΡΗΣ

Ὁ ἦρως τοῦ Σελίνου, ὁ ἔνδοξος ὄπλαρχηγὸς τῆς Κρήτης Κωνσταντῖνος Κριάρης, τὸν βίον τοῦ ὁποίου περιστεφεῖ ἡ αἴγλη ὀλοκλήρου ἱστορίας εὐκλεῶν κατορθωμάτων, ἐγεννήθη ἐν Κουστογεράκῳ τοῦ Σελίνου περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος· νεαρῶτατος ἔτι παρηκολούθησε τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς του εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, βωμάλεος καὶ ἀτρόμητος μετασχὼν τῶν κινδύνων αὐτῆς, διὰ δὲ τῶν πολεμικῶν προτερημάτων του, τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἔδειξεν, ἔκτοτε διαγράφας τὸ ἔνδοξον στάδιον ἡρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον μετέπειτα διήνυσε. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1841, ὠριμος ἤδη τὴν ἡλικίαν, ἐγένετο ὑπασιπιστῆς τοῦ ἐπισημοτάτου τότε ἀρχηγοῦ τοῦ Σελίνου Ἰακώβου Κούμη, ἐπιδείξας πλὴν τῆς ἀνδρίας καὶ σύνεσιν πολλήν, πρὸ πάντων δὲ ἀκεραϊότητα χαρακτῆρος ἀδαμαντίνην, δι' ἧς ἐφέιλκυσε ἀμέριστον τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης καὶ κατέστη ὁ κυρίως καὶ πράγματι ἀρχηγὸς τοῦ ἔργου, ἀλλὰ συναγωνιστῆς πάντοτε φλογερὸς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ τελευταίου ἀνάρτου καὶ πρῶτος παντοῦ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑψηλοτέρων καθηκόντων του στερῇ τὰς ἐπαναστατικὰς τάξεις σκοπευτοῦ ἀλαθῆτους καὶ σθεναροῦ μαχητοῦ, οἷος πάντοτε ἦτο. Τῷ 1858 πάλιν πρῶτος αὐτὸς ὑψώνει τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Σελίνου, καὶ τῷ 1866 ὡς ἀρχηγὸς ὀλοκλήρου τοῦ δυτικοῦ τμήματος τοῦ

Σελίνου· ἡ ἀλληλουχία δ' αὕτη τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων του κατέστησε τὸ ὄνομά του φοβερὸν ἐν τοῖς πολέμοις καὶ διαλάμπον ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ πολυταράχῳ ἱστορίᾳ τῆς Κρήτης, ἣν ἐχειραγῶγησε πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Ἠγούμενος τότε πολλῶν λογάδων μαχητῶν περικυκλοῖ πρῶτον τοὺς ἐν τῷ χωρίῳ Κανδάνῳ Τούρκους μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ συνάπτει μεγάλην ἐν Ἁγίᾳ Ρουμέλῃ μάχην, περισώζων μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τὰς ἐκεῖ συγκεντρωμένας οἰκογενείας τῶν ἐπαναστατῶν· καταδιώχθεις εἶτα ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ πασᾶ κατέφυγεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κισσάμου καὶ ἐκέρδησεν ἀζίαν λόγου μάχην κατὰ τῶν Τούρκων, ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ πολιορκήσῃ τὸ Καστέλι, φρουρίον ἰσχυρὸν, ἐξεδιώχθη ὑπὸ δεκαπεντακισχιλίων Τούρκων, καὶ δυσανασχετῶν καὶ πικραινόμενος διότι δὲν ἐπραγματοποιούντο οἱ πόθοι του καὶ δὲν ἀπεδίδετο δικαιοσύνη εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς πατρίδος του, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ χωρίον Σαμεριά, ἀπρόσιτον εἰς τουρκικὰ στρατεύματα. Ὅτε δ' ἐν τῇ ἡρώεϊ νῆσῳ ὑπεχρεώθη νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα, ὁ Κριάρης μόνος δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν τῶν ἰσχυρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἠθέλησε νὰ διαφύγῃ διαρρηγνύων τὴν φυλάσσοσαν τὰς παρόδους τοῦ Σελίνου τουρκικὴν φρουρὰν μετ' ὀκτώ σωματοφυλάκων του, ἀλλὰ κυκλωθεὶς ὑπὸ πεντακοσίων ὀθωμανῶν, συνεπλάκη καὶ καιρίως τραυματισθεὶς ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Σελὶμ ἀγᾶν Φούρχαν, Σελινιώτην καὶ αὐτόν, ἐχθρὸν του δὲ ἄσπονδον, ὅστις ὅμως τιμῶν τὴν ἀνδρείαν, ἥτις καὶ παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπέβαλλεν εἶδος εὐλαβοῦς σεβασμοῦ, τὸν ἔπεμψεν εἰς τὸ ἐν Χανίου νοσοκομεῖον, ὅπου ἰάθη καὶ ἀποδράς ἤλθεν ἐνταῦθα, καταβεβλημένος μὲν ἀλλὰ μὴ ἀποθαρρυνθεὶς καὶ ἐξηκολούθησε διενεργῶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγάλου πόθου τῆς μεγάλης καρδίας του, τῆς ἐνώσεως τῆς Κρήτης. Καὶ ἰδοὺ πάλιν, νέας ἐπαναστάσεως ἐκτραγείσῃς ἐν Κρήτῃ τῷ 1878, ὁ Κριάρης, γέρον ἤδη, ἔδραμεν ἐκ τῶν πρώτων ἐκεῖ καὶ φοβερὸς πάντοτε προσβαλὼν ἡρωϊκώτατα τὸν ἐχθρὸν παρὰ τὸ Χαιροσπηλὸν κατετρόπωσεν αὐτόν καὶ προσέθετο εἰς τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν θριάμβων του ἕνα ἔτι αὐτόν, τὸν τελευταῖον, διότι καὶ ἡ ἐπανάστασις αὕτη κατεπίεσθη καὶ κατεστάλη πολιτικῇ βίᾳ· περίλυπος δὲ ὁ γηραιὸς ἦρωας ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα καὶ διήγαγε τὰς ἐπιλοιποὺς ἡμέρας του ἀπολαμβάνων τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας πάντων. Τὸ ὄνομά του ἔψαλεν ἡ ποίησις καὶ θὰ περισώσῃ ἔνδοξον καὶ τίμιον ἡ ἱστορία· πλέον δὲ ἢ ἑκατὸν συγκρούσεις καὶ μάχας ἀγωνισθεὶς πρὸς τοὺς Τούρκους ὑπῆρξεν ἔξοχος τύπος ἐπαναστάτου.

Εἰς τὰς ἑκατὸν αὐτὰς μάχας του μίᾳ ποτὲ σφαῖρα μολύβδου ἐκ πυροβόλου συρίζασα, τὸ διηγείτο ἔκτοτε ὁ ἴδιος, τὸν ἐκτύπησε κατὰ μέτωπον

εὐθύ, ἀλλ' ὄχι, δὲν διέτρωσε τὸ ἄτρωτον κρανίον του, ἀλλὰ περιολισθήσασα ἐξῶθεν ὄλον τὸν κύκλον τῆς κεφαλῆς του, ἔπεσε νεκρά, χαράξασα μόνον εἰς τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ κρανίου του ἐλαφρὰν γραμμὴν αἵματος ὡς στεφάνην ἐπ' αὐτοῦ! Ἦτο αὐτὸ τὸ ἄσβεστον στεφάνωμα τῆς ἀνδρείας του ὑπὸ τῶν βροτολογιῶν πολέμων, αὐτῶν τούτων ἀναγνωρισάντων ἐν θαυμασμῷ τὸ ὑπέροχον τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπάρξεώς του καὶ ἀπαθανατισάντων αὐτόν. Οἱ Κρήτες ἐθεώρουν αὐτὸν καύχημά των καὶ τὸν ἐσέβοντο ὡς πατέρα, ἡ δὲ Ἑλλάς ἀνεγνώρισε τοὺς ἀγῶνάς του καὶ ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ῥήγα Παλαμῆδου ἐργασθεῖσα ἐπιτροπὴ τῶν ἀγωνιστῶν ἀπένευεν αὐτῷ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, ὁ βασιλεὺς ἐκπαίδευε ἐν τῇ στρατιωτικῇ τῶν Εὐελπίδων σχολῇ τὸν νεώτερον υἱὸν του καὶ τὸ συμβούλιον τῆς Φιλελευθερευτικῆς Ἐταιρίας εἶχε προσλάβει ὑπότροφον τὴν θυγατέρα του ἐν τῷ Ἄρσακείῳ.

Οὕτως ἀπῆλθεν ἐξ ἡμῶν καὶ τὸ γενναῖον τοῦτο τέκνον τῆς Κρήτης, ὁ ὅσον φοβερός εἰς τοὺς πολέμους τόσον μειλίχιος εἰς τὰς συναναστροφάς του, ἀπλοϊκώτατος ἐκεῖνος ἥρωϊς τῶν μακρῶν αὐτῆς ἀγώνων. Συναναστρεφόμενός τις πρὸς τὸν Κριάρην καὶ βλέπων τὴν παροιμιώδη ἀπλότητά του καὶ μακαρίαν ἀγαθότητα ἐκείνην, ὡς ἀθώου παιδός, ἐλησμόνει τῶν μαχῶν τὰς σπαρακτικὰς σκηνάς καὶ ἐπίστευε μόνον εἰς τὸ ὅσιον καὶ πᾶναγγον τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἔλεγεν, ὅτι πραγματικῶς μόνον ἀγγελικὴ ἀθωότης ἦτο δυνατόν νὰ μαντεύσῃ αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἐπιζητῇ τόσον θείαν ἔχουσαν τὴν πηγὴν τῆς καὶ τόσον ἐγγὺς τῇ ἀθανασίᾳ περιπταμένην.

Η ΑΡΡΩΣΤΗ

Εἰς τὸ σοφῆ τῆς σὰν ἐχθὲς νὰ ἦνε ξαπλωμένη ὅλη εὐμορφιά καὶ ἄρωμα, ὅλη δροσιά καὶ χρῶμα, νὰ βλέπῃς ὅλη τὴ ζωὴ ἴσ' ἀ μᾶτ' α τῆς κλεισμένη καὶ νὰ νομίζῃς πῶς μιλεῖ, κι' ὅταν σωπαίνῃ ἀκόμα. Κ' ἐκεῖ σιμὰ ἴσ' ὀλόμαυρον τῆς μάγισσας κεφαλῆ ζετρελλαμένος ποιητῆς τραγοῦδία νὰ τῆς ψάλλῃ.

Καὶ ν' ἀρρωσταίνῃ ἄχαφα νὰ πέφτῃ ἴσ' τὸ κρεβάτι, νὰ γίνεταὶ ὀλόχλωμη, νὰ πάσχῃ, νὰ πονῇ. νὰ σὲ κυττάζῃ μὲ θαμπό, μισσοθυμμένο μάτι, καὶ πυρετός τὸν ἄγγελο σκληρὰ νὰ τυραννῇ. Κι' ἀντὶ τρελλὸ τραγοῦδιστῆ ν' ἀκούῃ ἴσ' τὸ πλευρὸ τῆς, νὰ βλέπῃ τὸ γκατρὸ σιμὰ εἰς τὸ προσκέφαλό τῆς!

ΔΗΜ. ΚΟΚΚΟΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ μαμὰ πρὸς τὸν μικρὸν τῆς υἱόν:

— Ἀλέκο, νά, πάρε τοῦτο τὸ μῆλο, νὰ τὸ φάτε μὲ τὴν ἀδελφὴ σου· μὰ κύτταξε νὰ τὸ μοιράσῃς χριστιανικὰ μαζὺ τῆς.

— Μὰ πῶς κάμνουν, μαμὰ, γιὰ νὰ μοιράσουν χριστιανικὰ;

— Ἐκεῖνος ποῦ μοιράζει δίνει τὸ μεγαλείτερον μέρος ἴς τὸν ἄλλο, παιδί μου.

Ἡ Ἀλέκος δίδων τὸ μῆλον εἰς τὴν ἀδελφὴν του:

Νά, μοιράσε το σύ!

— Καὶ πῶς, Κυρία, ἀκόμη φορεῖτε πένθημα, ἐνῶ ὁ μακαρίτης σύζυγός σας ἔχει ἀποθάνει πρὸ δύο ἐτῶν;

— Μὰ ἔζευρετε, Κυρία, τὰ φορῶ ἀκόμη γιὰτὶ ὁ κόσμος ἔμπορεῖ νὰ ξεχάσῃ πῶς εἶμαι χήρα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔφερον εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον τὰς δυστυχίας αὐτῶν ἵνα ἀνταλλάξωσιν αὐτάς, εἶνε βέβαιον ὅτι ἕκαστος θὰ ἀπῆρχετο ἐκεῖθεν ἀποκομίζων ὅ,τι ἔφερε πρὸς ἀνταλλαγὴν.

Ἐξ ὅλων τῶν δαπανῶν ἡ μᾶλλον βραχύτιμος εἶνε ἡ δαπάνη τοῦ χρόνου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ ἐπιταφίῳ, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ἀντωνιάδης ἀνέγνω ἐν τῷ νεκροταφείῳ πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Κριάρη, παρενεβλήθη βραχὺ ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ ἀνδρείου πολεμιστοῦ, ὅπερ ἐν συγκινήσει ἠκούσθη, μαρτυροῦν περὶ τῆς ἀφελούς αὐτοῦ μεγαλοψυχίας.

Πέρισον εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν ἐθεάτο ἐπὶ τινα καιρὸν ὁ Κριάρης συμβαδίζων παρὰ τὸ πλευρὸν ἀνδρός πάσχοντος τοὺς ὀφθαλμούς, φέροντος καὶ ἐκείνου τὸ ἔνδυμα τῶν Κρητῶν, καὶ φιλοστόργως ὑποστηρίζων τὰ βήματά του. Ὁ ξένος οὗτος ἦτο ὁ Μουσουλιμάνος Σελίμ Φούρχας, ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Κριάρη, ἀλλ' ἄνδρειος μαχητῆς καὶ ἐντιμὸς. Ὅτε κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν του ἐκείνην ἀντίστασιν, βαρέως πληγωμένος ὁ Κριάρης, μετ' ὀλίγων ὀπαδῶν του, ἐκυκλώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, δὲν συγκατετέθη νὰ παραδώσῃ ἑαυτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἄλλου, εἰμὴ εἰς τὰς τοῦ Σελίμ. Οὗτος παραλαβὼν τὸν πολῦτιμον ἐχθρὸν εὐσεβῶς ἐφρόντισε νὰ ἀσφάλισῃ καὶ μεταφέρειν εἰς Χανία, ἔνθα νοσηλευθεῖς, ἔφυγεν ἐκ τῆς δούλης πάλιν πατρίδος του ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Μετὰ ἔτη ὁ Σελίμ Φούρχας, παθὼν τοὺς ὀφθαλμούς, κατέφυγεν ἐνταῦθα πρὸς θεραπείαν. Μαθὼν τὴν ἔλευσίν του ὁ Κριάρης, ἔσπευσε νὰ παραλάβῃ καὶ φιλοξενήσῃ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔπνεον πῦρ καὶ θάνατον ἐναντίον ἀλλήλων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ἐτέλουν τὰ μνημόσυνα τῶν ἀγώνων των εἰρηνικώτατα συμπεριπατοῦντες ἀνά τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν.